

Eyðun Johannessen, leikstjóri:

Politikkur skapar onga mentan í sjálvum sær

– Eg veit væl, at tað er trúttad niður í okkum, at vit eru so gestablið. Tað er ein dygd at vera fólkaligur og siðiligur, men vit skulu dekan í fari ikki góðtaka alt. Nú mugu føroyingar sleppa sær undan skjúrtuvelinum hjá dønnum, sigur Eyðun Johannessen m.a. í samrøðuni, sum snýr seg um mentan, bankagøglur og politik - og aftur mentan

DAGNY JOENSEN
JENS KR. VANG

Tá tosað verður um føroyskan sjónleik, er torført at sleppa uttan um Eyðun Johannessen og hansara leiklut at menna føroyska leiklist.

Hann er í løtuni í Føroyum og setir upp sjónleikin „Ein Jóansøkunátt“, eftir Shakespeare, sum Leikpallur Føroya ella „Grima“ setur upp.

Hetta er samstundis føðingardagsgávan til áskoðararnar frá leikbólkunum, sum Eyðun Johannessen stovnaði fyri 20 árum síðan.

Sum aftursvar til tað, sum sagt verður um hansara leiklut at menna leiklistina í Føroyum, sigur Eyðun Johannessen, at hansara arbeiði byggir víðari á tað, sum undangongufólk hansara lögdu lunnar undir.

Teir gomlu lögdu lunnarnar

– Tað, sum gav mær áhuga fyri sjónleiki, var arbeiðið hjá teimum, sum fingust við sjónleik aftaná seinna heimsbardaga.

– Undir krígnum tóku bretar Sjónleikarhúsið, og eingin sjónleikur var hesi árin. Kortini sótu sjónleikaráhugað ikki fyri einki. Tey stovnaðu lesiklubbar, og tað var ikki lættisoppalestur.

– Har vóru teir stóru leikritahøvundar tiknir fram og viðgjørdir. Eitt nú Ibsen, Maxim Gorki og Strindberg, bert fyri at nevna dømi.

– Eg búið í grannalagnum við Sjónleikarhúsið, og varð, sum 14 ára gamal, biðin um at vera við í einum Strindberg leiki. Hetta var í 1953, og vit finga ein íslendskan leikstjóra, sigur Eyðun Johannessen.

Fór niður at læra

Eyðun Johannessen fekk hug at gera meira við sjónleikin og fór undir sjónleikararbugving í Danmark. Hann hugsaði ikki um tvørleikar í hesum yrki, men fór eldhugaður til verka.

– Tá eg kom heim aftur fyrst í sekstíárunum, hómaðu vit framburð.

– Heimurin hevði fingið mótið aftur eftir krígsárin.

og tað smittaði eisini av uppá okkum í Føroyum.

Vit endurskoðaðu og ruddaðu upp í Sjónleikarhúsinum, men virksemd kundi ikki fæst víðari, undir teimum umstøðum, sum sjónleikurin tá hevði.

– Eg kravdi eitt nú, at vit vandu hvørt kvøld. Tað gjørdur vit ikki í 50 árunum, tá fólk høvdu sjónleik sum fríðartriv, sigur Eyðun Johannessen.

Hann fór tí undir at skipa fyri dramaskið fyri ungdomin, tí tey høvdu betri stundir enn tey tilkomnu.

Iblástur í 60 árunum

– Tað fæddi til, at vit kundu seta einar triggjar - fyra leikir upp árliga. Eg arbeiði við teimum ungu og teimum eldru fyri seg, men eisini blandað. Tað skapti ein iblástur, samstundis sum at arbeiðið í Sjónleikarhúsinum varð meira støðugt í sekstíárunum.

– Hvør er munurin at arbeiða við Grimu í dag og fyri 20 árum síðani?

– Tað er ein himmalsins munur. Í dag hava vit góðar umstøður. Vit hava útbúgvið fólk innan sjónleik, og aðrir leikarar, sum hava lært

í lívins skúla. Vit hava pening, sum gevur okkum møguleika at arbeiða miðvíst hvønn dag, sigur Eyðun og minnst aftur á tíðirnar í sekstíárunum, tá hann umframt at leikstjórna, skuldi taka sær av pallsmíði, ljósum, búnum o.s.fr.

– Í dag skal eg bert leikstjórna, tí vit hava fólk til ymsu uppgávurnar.

– Ert tú nøgdur við framgongdina seinastu 20 árin?

– Fyri 20 árum síðan vildi eg royna at skapa leiklistini umstøður. Eg helt, at tað átti at borið til at liva av sjónleiki. Tað var eisini nyeðugt, um leiklistin skuldi mennast, sigur leikstjórinn.

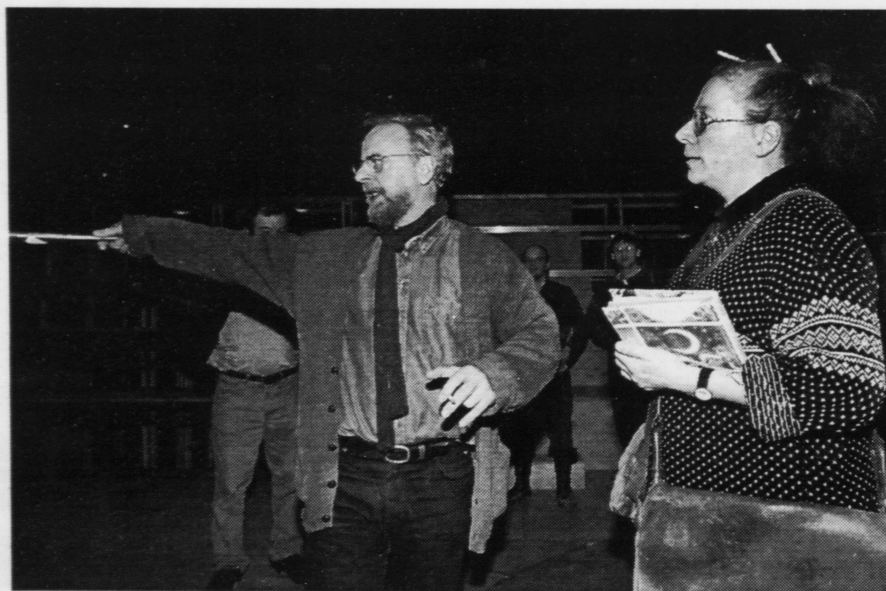
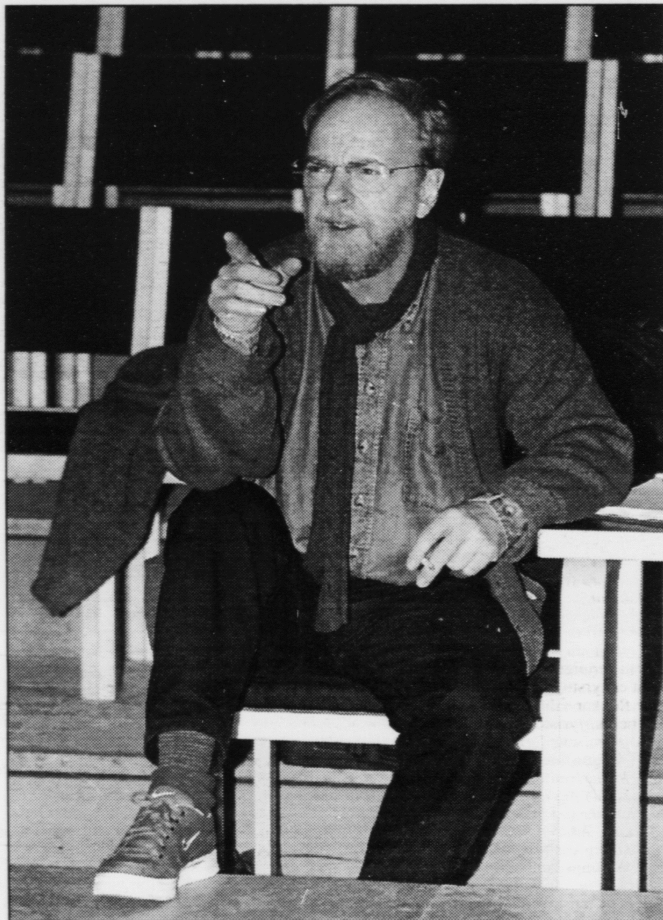
Hann heldur, at tað hevur gingið upp og niður hesi árin, men at framgongdin er stór.

Tungur jassur

– Bert tað, at leikararnir seta sær fyrri at fara undir so tungan jass sum Shakespeare, visir, at sjónleikur er komið á eitt ávíst stöði. Hesin leikur krevur fortreytir, og tær eru avgjørt til staðar.

– Áður hevði eg eina kenslu av, at eg var lokomotivið, men nú „Grima“ hev-

Eyðun Johannessen arbeiðir í løtuni sum leikstjóri í Norðurlandahúsinum. Fyri 20 árum síðan stovnaði hann leikbókin „Grima“, og nú verður Shakespeare leikurinn „Ein Jóansøkunátt“ framfördur í næsta mánað

ði sett sær fyrri at framføra Shakespeare, og heittu á meg, jattaði eg fegin. Arbeiði mitt her og í leikhúsi í Danmark, er tað sama.

– Tú hevur arbeiði í Danmark í 20 ár. Hvussu kennist tað at vera føroyingur í Danmark, nú víðurskiftini eru so vánalig?

– Persónliga havi eg kenslu av, at eg eri føroyingur, sum búgvi og arbeiði í Danmark.

Bankagólan

– Hetta rokið millum londini, sum bankagólan hevur sett í gongd, hevur ikki darvað mær í mínum arbeiði. Als ikki. Eg veri víðarin sum tann persónur eg eri í mínum arbeiði, og ikki sum føroyingur eila dani.

Eyðun Johannessen og leikbólkurin „Grima“ venja í Norðurlandahúsinum. Her er tað Laura Joensen, sjónleikari, sum fær leikstjórnað